

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nicolai Revsneri Iurisconsulti De Officiis Magistratvs, Et
Svbditorvm In Repub. tàm ciuili, quàm literaria**

Reusner, Nikolaus

Lavingae, 1581

VD16 R 1452

De lisdem Statvtis. Oratio Secvnda A Generoso Domino, VVolfgango
Henrico Streinio, Richardi F. Barone Schuarzenauio, & Freideggio &c.
habita.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb00027814-7

DE IISDEM
STATVIS.

ORATIO SECVNDA

AGENEROSO DO-

MINO, VVOLFGANGO HENRICO

Streinio, Richardi F. Barone Schuarzenauio,

& Freideggio &c. habita.

GOVERO, MI
Sobrine, libenter omni-
nò & cupidè vela pando:
& pomum hoc Eridis,
quod in medium proje-
cisti, obuljs, quod aiunt,
vlnis amplector: neque

alteri cuipiã eius potiundi copiam do: quip-
pe qui & loco tibi proximus: & amore con-
iunctissimus; & morum, studiorumque so-
cietate quàm similimus esse volo: vt nihil
possit esse conjunctius, quàm nos inter nos
sumus. Et quoniam Principis illius Theba-
ni imaginem, aut prorsus cæcam, aut saltem
conniuentem minùs probari posse animad-
uerto: tanquàm absurdam fortassis, & ab offi-
cio eius quodammodò abhorrentem: ego de-
inceps, **AVDITORES**, si quidem aures
mihi

mihī patientes accommodare volueritis; ve-
ris, aut certē probabilibus rationibus planū
faciam: non minū absurdum, & à vero alie-
num posse videri alterum illud: quòd tam
patulis auribus principem suum Thebani de-
pinxerint. Quid enim si aures habeat magi-
stratus Bæoticas, aut Batauas, aut planè potius
asininas? an idcirco melius ille & audiet, &
intelliget, quid sibi faciendum sit? Quid qua-
so asino est auritius? at quid eodem stolidius,
aut stupidius? Minimè equidem ignoro, &
libenter istud vobis concedo; nullum aliud
animal, excepto mure, acrius audire, quàm
asinum: quod ita placuisse video Physicis,
eisque maximè, qui animalium naturas in-
dagare solent. Sed an vos eam ob causam plus
in eo aut solertia, aut intelligentia, quàm in
cæteris animalibus brutis, esse putabitis? Ma-
dam Phrygiæ regem fabulantur Poëta auris-
culas habuisse asininas: siue quòd acutissimè
fuerit auditus: siue quòd aures habuerit na-
tura prælongas, & asininarum instar promi-
nentes: siue quòd stolido, crassoque præditus
fuerit iudicio: siue potius, vt ego arbitror,
quòd more tyrannorum, delatores, & subre-
pisculatores passim suos aluerit; quibus pro
auribus vteretur: quos Plutarchus ὠτᾶκῶν
καὶ προσαγωγίδας appellat: vnde illud de
principibus fertur; Regum aures innumera
Quemadmodum de Dionysio Tyranno scribitur

bitur: quod quum in ciues animo esset mi-
nūs sedato, atque placato; sagopidas disposi-
tas habuerit: qui singulorum dicta, factaque
referrent. Quod & ipsum vitio datur Tibe-
rio Cæsari, & Domitiano: quorum ille lucri,
& quæstus faciendi causa, tantum delatoribus
tribuit: vt nemini fidem abrogaret: siue quid
veri, siue falsi referrent: hic verò rapinæ ad-
modum studiosus, ita aures calumniatoribus
patefecit: vt nihil cuiquam tutum, aut san-
ctum esset. Vnde Apelles apud Lucianum
calumniæ imaginem depingens: assidentem
huic facit regem ad dextram: maximas ha-
bentem auriculas: cuiusmodi Midas, (de quo
dixi) habuisse perhibetur. At verò num in-
uentus est quisquam vir bonus aut Poëta, aut
orator: qui sapientiæ, aut prudentiæ laudem
vnquam Midæ attribuendam; ac non potius
fatuitatem ipsius, atque stultitiam incredibi-
lem sibi oratione exagitandam esse duxerit?
Quod si rectè sapere est, benè audire: nihil
profectò esse video: cur alius alio principe, aut
iudice melior, aut sapientior existimetur.
Nam quum vnum sit, & simplex aurium iu-
diciū: idque promiscuè, & communiter
stultis, ac sapientibus à natura datum: vt re-
ctè docet M. Tullius Cicero: quid est, vbi aut
elucere prudentia; aut discerni stultus audi-
tor, & credulus, à cordato, & sapiente magi-
stratu potissimùm queat? Equidem sic existi-
mo, &

mo, & sic statuo: hoc vnum prudentia, & sapi-
entia in magistratu, & iudice documentū esse
maximū, atq; certissimum: si is nō tam aurium
iudicio, quā animi prudentia, ad vnamquā,
que rem existimandā, momētoq; suo ponde-
randā vtatur: si quicquid auribus infusurra-
tur, ex oraculo aliquo dici non arbitretur: si
quāta auctoritate, quāta animi aequitate, quā-
to pudore, quanta fide, quanta religione, quā-
to studio existimationis bonæ, quanta cura,
quāto timore quidq; dicatur; animo, ac mēte
diligēter circūspiciat: si deniq; voce, & vultu,
omniq; gestu corporis laboret: ne quid aut de
virtute, aut existimatione sua apud alios de-
perdat: tum verò in primis ne quid detrimētū
capiat Respublica; sua vel incuria, vel potius
injuriam. Quæ si princeps, aut magistratus non
amplectetur omnia cōsilio: sed vel improba-
rū hominū calumnijs, vel assentatorū menda-
cij aures suas quasi pruriētes patefaciet: vt sua
potius libidini, & voluptati, quā fidei, aut
religioni obsequatur: malè profectò, & omni-
nò pessimè agi cū ea Republica manifestū est.
Quomodo enim benè agetur cum eiusmodi
Republica: in qua plus valet obsequiū aurium,
quā iudicij veritas? vbi candor periculosus,
libertas ingrata; sermo infidiosus; assentatio
iucunda; frons omnium familiaris; multorum
animus iratus; iracundiæ occultæ; blāditia a-
perta; denique ficta, & falsa sunt omnia? Ma-
gna

gna, AVDITORES, ac immò potius ma-
xima est rerumpublicarū pernicies assentatio:
quæ nihil habet ingenui, nihil aperti: neque
quicquā rectum, aut magnū spectat: sed malis
cōfidit artibus: et iudiciū veri tollit, idq; adul-
terat: omniū vitiorū & scelerū non modò ad
iutrix, sed nutrix, atq; pcreatrix: cuius maxi-
ma culpa est in eo; q & veritatē aspernatur: &
in fraudē obsequio impellit. Quæ pestis si vn-
quàm afflixit Rēpublicā: hoc pfectò tēpore
miserè omnino affligit: quo nullius ppemo-
dū libera, aut ingenua vox auditur: quippe
quū ad gratiā, et voluptatē et fiant, et dicantur
omnia: maximè verò in aulis regū, & princi-
pū: in quib⁹ ferè præcipua est adulationis pale-
stra: vt ostendit Ephemeris aulica Antisthe-
nis. Nam etsi præstātes viri, & heroica virtute
præstantes natura Parasiticā auersantur: fit ta-
mē sæpenumerò; vt si aures libētius præbeant
omnib⁹, quàm par est; diuturna consuetudine
adulatorū capiātur: qui palpant blanditijs: &
aures famæ bibulas, calice Babylonis inebri-
ant. Quod vel vno Alexandri Magni exemplo
notū est: qui quū assentatores primū sum-
mo odio haberet: adeò vt Aristobulo, rerum à
se gestarū historiā sibi inter nauigandum re-
citant; quod immodicè eum laudasse videretur;
ereptū manibus librū in Hydaspem flu-
uiū abijceret: tamē postea fortuna, & rerū suc-
cessu ebrius; eò insanīæ ab his redactus fuit: vt
C 2 diuinos

diuinos sibi honores arrogare minimè vere-
retur. Adeò misera, & rationis, virtutisq; ini-
mica est adulatio: vt si quis aures huic præbeat
suis esse desinat: & ex aliorū assentatione ma-
gis, quàm ex sua conscientia, se, suaq; metia-
tur. Quàm verò detrimētosa, & quàm exitiosa
res sit adulatio: satis hoc declarat exemplum
Phinei, Arcadiæ, vel, vt alij volunt, Thraciæ
regis: de quo est in fabulis Poëtarum. Qui
quum vxoris suæ alterius blanditijs, & illece-
bris omnes liberos suos, quibus eam nouer-
cam induxerat, crudeliter & omninò nefarie
excæcasset: ipse quoque diuinitus excæcatus
fuit: harpyis ei de mensa epulas præripienti-
bus, & contactu suo fœdantibus: donec ab
Hercule tandem miserè trucidatus est. Quo
sanè figmento Poëtæ significare voluerunt
potentes homines ita sæpe meretricijs amoribus,
atque improbis assentationibus demen-
tari: vt nihil rectum ampliùs cernere, ac vide-
re queant: vtq; tyrannidem exerceant in
subditos, qui liberorum loco sunt: & imma-
nissima scelera perpetrent: profusis nimirum
opibus in eiusmodi assentatores: qui regum
ac principum mensis, veluti harpyiæ, infi-
dent: & regna eorum, prouinciasq; labefa-
ctant: quos tandem miserrimus exitus, adeo-
que extrema egestas consequitur. Sed est ple-
runq; coniuncta cum assentatione calumniarum,
omnisq; pactorum, fœderum, legum, factio-
rum

rum, dictorumque improba, & malitiosa interpretatio: quæ & ipsa est pestis, & calamitas Republicæ maxima: a qua nulla innocentia, morumque sanctitas tuta est: materia, & veluti seges quædam bellorum, atque dissidiorum civilium: vnde plerunque magna existit eversio familiarum, urbium, prouinciarum. Quod Thelys Sycophantæ exemplum apud Diodorum Siculum docet: qui Sibarim potentissimam olim, atque maximam veteris Græciæ ciuitatem perdidit. Quo in loco etiam extat seuerissima, atque prudentissima contra Sycophantas lex Charondæ Thurij: qui pœnam eiusmodi sanxit in calumniatorem: vt is myrica coronatus, per ludibrium in comitijs populi circumduceretur: & ab omnibus quauis contumelia, & quouis conuicio impunè exagitaretur. Quorum exemplo populus Romanus postea legem sanxit: vt calumniæ conuictis nota in fronte inureretur: qua improbi homines à bonis faciliùs dignoscerentur: quemadmodum indicat M. Tullius Cicero pro Sex. Roscio. Sed hanc deinceps pœnam ita exasperarunt Imperatores Romani: vt non modò flagellis caesos delatores, per amphitheatri arenam spectandos traducerent: sed & capite eosdem aliquando mulctarent: quod de Vespasiano, & Tito, & Antonino Pio Cæsaribus memoriæ proditum est. Quanquam haud scio, vtrum sit in-

C 3 justius;

justius: calumniari, an verò calumnias auscultare: si Herodoto credimus: vt pari vtrunque crimen pœna coërcendum esse videatur. Scitè igitur, & omninò verè Callipho ille fenex apud Plautum:

*Homines (inquit) qui gestant, quique auscultant
Si meo arbitratu liceat, omnes pendeant: (criminalis)
Gestores linguis, auditores auribus.*

Quid? quòd ira (vt aiunt) in auribus habitat. Quòd fit; vt si magistratus libenter audiat; quæ audire nec vtile, nec fortassis necessarium est; multa interdū præcipitanter, aut iratè faciat, vel suscipiat: quæ fatius fuisset ommittere. Quod & experientia notum; & exemplis summorum heroum compertum est: in quibus magnos plerunque, & repentinos animi motus esse constat: quos reprimere, & moderari longè difficilimum est. Quamobrem Epicharmion illud tenendum est: neruos, atque artus esse sapientiæ, non temerè credere. Quod & Pythagoras monere vult: quum vetat, cuius dextram iniicere: quandoquidem ea sit hominū malitia: vt non modò sermo, & frons sed vultus quoque, & oculi persæpe mentiantur. Quod rectè mihi intellexisse videtur Alexander ille Macedo, & re, & nomine Magnus qui quum in causis, præsertim criminalibus sederet iudex; accusatori alteram aurem occludebat: vt integram eam reo conseruaret. Et Apollonius percunctanti regi suo, quæ

nam ratione tranquille, & pacate regnum firmum administrare possit: Si (inquit) paucis fidem habeas. Neque illud sane immerito. Qui enim facile audit, facile credit: qui autem facile credit, facile fallitur. Itaque prudenti opus est diffidentia: ut ita credatur amico, ne sit inimico opus: sicut præclare scribit Mimographus. Quod vel maxime necessarium est in magistratu: quem Plato de Repub. optat, ut sit τὰ ὠτὰ διατεθρολλημένος: id est, qui aures habeat obtusas, & hebetes ad rumores, & fabulas populares. Quod etiam pertinet alterum illud Plautinum è Truculento:

Non laudandus est is, qui plus credit quæ audit, quam quæ videt: non placet, quum illi plus laudant, quæ audiunt, quam quæ vident. pluris est oculatus testis vnus, quam auriti Decem: qui audiunt, audita dicunt: qui vident, planè sciunt.

Ex quibus omnibus perspicuum esse arbitror: quam noxiū, et perniciosum sit Reipublicæ: si nimis laxas, & patulas aures habeat magistratus: & si delatoribus quibusuis, & nugatoribus facile aditū ad se præbeat: ijsque temere fidē adhibeat. Verum enimvero quoniā non sine ratione, et causā simulacrū hoc Principis Thebani à sapiētibus hominibus confectū fuisse apparet: nō abs re facturū eum puto: qui telā hanc orationis nostræ artificiosè retexat: & quæ vis sit huius emblematis, & quæ sententia; diserta oratione explicet. Id quod toti huic coronæ auditorum imprimis gratum, & acceptum futurum planè mihi persuadeo, D I X I,